ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ներածություն----------3
1.Դպրոցի գործունեությունը----------4
2.Իրավիճակի վերլուծություն,ուժեղ և թույլ կողմերը---------12
3.Սահմանված նպատակների և խնդիրներ իրականացումն ապահովող գործողությունների և միջոցների ժամանակացույց----------20
4.Պատասխանատուները----------28
5.Արդյունքների գնահատման չափանիշները----------28
6.Ռիսկերը----------30
7.Գործընթացի կազմակերպման համարանհրաժեշտ
8.միջոցները և նյութատեխնիկականպարագաները----------32
9.Վերահսկողության մեղանիզմ----------39
10Վերջաբան----------40
Ցանկ----------44

Սույն զարգացման ծրագիրը կազմվել է ՀՀ ԿԳՄՆՍ

Նախարարի՝22.09.2022թ՝

«ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ՁԵՎԱՉԱՓԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԱՄԵՆԱՄՅԱ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ» N35-Ն հրամանի հիման վարա

Ներածություն

Ժամանակակից հարափոփոխ աշխարհում ցանկացած իրադարձություն ալիքի պես փոխանցվում է աշխարհի մի ծայրից մյուսը՝ տնտեսական, ռազմական, ժողովրդական և մշակութային կառուցվածքները փոփոխելով: Աշխարհում տեղի ունեցող արագընթաց զարգացումները, ինչպես նաև բնական և մարդածին արտակարգ իրավիճակներն իրենց անմիջական ներգործությունն են ունենում կրթական համակարգի վրա՝ առաջադրելով գիտելիքահեն, տնտեսական և տեղեկատվական հասարակության պայմաններում գործող ու ապրող մարդու ձևափոխման նոր պահանջ:

Անցած տարիները, որի ընթացքում ղեկավարել եմ պետական հանրակրթական դպրոցի ընթացիկ գործունեությունը, հնարավորություն են տվել ինձ ճանաչելու դպրոցը, բացահայտելու նրա ուժեղ և թույլ կողմերը, ձևակերպելու առկա հիմնախնդիրները և գտնելու դրանց լուծման համար անհրաժեշտ ռեսուրսները: Ժամանակի ընթացքում զգալիորեն ամրապնդվել են իմ՝ որպես տնօրենի, աշխատանքի արդյունավետ պլանավորման, կազմակերպման և վերահսկման պատկերացումները և աշխատանքի ընթացքում ձեռք բերված փորձի հիման վրա՝ հմտությունները, որոնք ի նպաստ օգտագործելու եմ հետագա 5 տարիներին՝ դպրոցի ուսումնադաստիարակչական աշխատանքները ՀՀ օրենսդրության, դպրոցի կանոնադրության և այլ իրավական ակտերին համապատասխան կազմակերպելիս ու ղեկավարելիս:

Եթե, վերը նշված իրավական ակտերի համաձայն, դպրոցի տնօրենը ապահովում և կրում է պատասխանատվություն դպրոցում կրթական ծրագրերի իրականացման, կրթական գործընթացի կազմակերման, կրթության որակի և բովանդակության, երեխաների կյանքի և առողջության պահպանման, կրթական գործընթացում սովորողների ու աշխատողների իրավունքների և ազատությունների պահպանման և մի շարք այլ

պահանջների համար, ուրեմն սույն զարգացման ծրագիրը առավել կարևորվում է իմ կողմից ծրագիր, որը, ընտրվելու դեպքում, իրագործելու եմ: Այն ավելի շատ դիտարկվում է որպես դպրոցի հետագա զարգացման և ռազմավարության պլանավորման նպատակաուղղված է լինելու ապագային և պարունակելու է նորարարական ուղղվածություն:

1.ԴՊՐՈՑԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԴՊՐՈՑԻ ԱՆՁՆԱԳԻՐԸ

Երևանի երաժշտական հատուկ հ.13 հատուկ դպրոց»ՊՈԱԿ
Գրանցվել է ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի տարացքային բաժում:
Հաստատության կանոնադրությունը հաստատվել է24.03.2023:
Համաձայն ՀՀԿԳՄՆՍ Նախարարի 02.08.2018թվականին տրված լիցենզիաների դպրոցն իրավունք ունի իրականացնել հետևյալ կրթական ծրագրերը:

ԼԻՑԵՆԶԻԱ N1234
Տարրական ընդհանուր կրթություն-130տեղ
Տրված է՝ 02.08.2018/անժամկետ/
ԼԻՑԵՆԶԻԱ N1142
Հիմնական ընդհանուր կրթություն-160տեղ
Տրված է՝ 02.08.2018/անժամկետ/
ԼԻՑԵՆԶԻԱ N0920
Միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն-75տեղ
Տրված է՝ 02.08.2018/անժամկետ/

Գտնվելու վայրը (հասցեն)՝ ք. Երևան,13

- Փողոցը՝ Ծովակալ իսակովի
- Շենքի համարը՝ 13շենք
- Փոստային դասիչը՝ 0082

Կապի միջոցները

- ***Հեռախոս՝ +37410581894***
- ***Էլեկտրոնային փոստ' schoolmusic13@schools.am***

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆ

Երևանի երաժշտական հ.13 հատուկ դպրոցը միակն է իր տեսակի մեջ ամբողջ կովկասյան տարածաշրջանում: նախկինում երաածշտկան գիշերօթիկ դպրոցը դեռևս խորհրդային տարիների գործող երաժշտական գիշերօթիկ դպրոցների շարքում 4-րդն է եղել փողային բաժնով:
Դպրոցը հմնադրվել է 1943թ-ին,Սուխումի քաղաքից տեղափոխված Երևան ռազմական երաժշտական գիշերօթիկ դպրոցի հենքի վրա;
ՈՒսումնական հաստատությունը բացի հանրակրթական ուսուցումից ուներ նաև երաժշտական ուղվածություն,որտեղ նախանական ծրջանում սովորել են մայն տղաներըփողային գործիքներով ,այնուհետև ընդգրկվել են մարզերի և երևանամերձ գյուղերում բնակվող երաժշտական ունակութըուններով օժտվա՛ երեղաները,քանի որ նրանք զրկված են երաշտական կրթություն ստանալու հնարավորություններից, ուստի դպրոցը դարձավ մարզերի և երևանամերձ գյուղերի հատուկ օժտվածություն ունեցող երեխաների կրթօջախ:
Դպրոցի նորմատիվային ժամկետը 12տարի է՝եռաստիճան համակարգով և իրականցնում է ուսումնական և երաժշտական կրթական ծրագեր

1) 1-ին աստիճան՝ 4 տարի, 1-4-րդ դասարաններ
2) 2-րդ աստիճան՝ 5 տարի, 5-9-րդ դասարաններ
3) 3-րդ աստիճան՝ 3 տարի, 10-12-րդ դասարաններ

4) երաժշտական բաժին՝1-12-րդ դասարաններ

Տարրական՝1-4-րդ դասարաններում՝
ա.ուսուցումը նպատակաուղղվում է լեզվամտածողության և տրամաբանության հիմքերի, ուսումնառության և աշխատանքային նախնական հմտությունների ձևավորմանը, ազգային և համամարդկային արժեքներին նախնական հաղորդակցմանը;
բ.Երաժշտական ծրագրերը ապահովում է երեխայի տարրական գիտելիքների երաժշտական մտածողության զարգացումը՝սոլֆեջիոի, երաժշտական ունկնդրման, ռիթմիկայի,ընդհանուր դաշնամուրի միջոցով մտքի երաժշտական արտահայտության ձևերին և հմտություններին տիրապետելը;
վերաբերյալ սովորողների գիտական պատկերացման ձևավորմանը, ինքնուրույն աշխատանքի, կրթության և հասարակական ինքնուրույն գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքների նվազագ
Միջին՝, 5-9-րդ դասարաններում՝
ա. ուսուցումը նպատակաուղղվում է առողջ ապրելակերպի, աշխարհի և բնության վերաբերյալ սովորողների գիտական պատկերացման ձևավորմանը, ինքնուրույն աշխատանքի, կրթության և հասարակական

ինքնուրույն գործունեության համար անհրաժեշտ գիտելիքների նվազագույն ծավալի ապահովմանը:
բ.սովորողները դաստիարակների և երաժշտական ուսուցիչների օգնությամբ ընտրում են երաժշտական գործիք և մասնագիտանում տվյալ գործիքին;
Սովորում են սոլֆեջիո,հարմոնիա,երաժշտական գրականություն, ընդհանուր դաշնամուր և մասնագիտական գործիք;
Ավագ՝ 10-12-րդ դասարաններում՝սովորողները հանրակրթական և երաձշտական ծրագրերը ուսումնասիրելով ձեռք են բերում մասնագիտական և երաժշտական կարողունակություններ

երաժշտական մաս 1-12-րդ դասարաններում՝սովորողները
և ձեռք են բերելով խորացված երաժշտական ուսուցում և եռաձշտական կարողունակաություններ շարունակում են իրենց ուսուցումը մասնագիտական երաժշական միջին մասնագիտական և բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ:

1. Կրթության գործընթացը կազմակերպվում է սույն օրենքին համապատասխան և կարգավորվում է ուսումնական պլաններով, առարկայական ծրագրերով, ուսումնական ժամանակացույցով և դասացուցակներով:
2. Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կրթության գործընթացը կարգավորվում է օրինակելի ուսումնական պլաններով և առարկայական ծրագրերով: Դրանք մշակում և հաստատում է կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը:

Դպրոցի բաժիններից է դասպատրաստումը,որն էլ ուսումնական պրոցեսի շարունակութը ունն է՝արտադասարանական ժամերին:
Առանձնակի ուշադություն պետք է դարձնել երեխաներին սովորել սովորոցնելու վրա, դրանով նպաստում նրանց մտածողության զարգացմանը, ինքնուրույնության ձևավորմանը:

Հաստատության օրվա ընթացիկ գործունեությունը

1.	Վերկաց	07-30	07-30	07-30	07-30	----------
2.	Զբոսանք,առավոտյան մարմնամարզություն					
3.	Նախաճաշ	08:00	08:00	O8:00	O8:00	----------
4.	Հանրակրթական ուսումնական մաս	08:30-11:45	08:30-12:35	08:30-14:45	08:30-14:45	08:30-13:25
5.	Ճաշ	14:00	14:00	14:45		1-5 դասարան 12:35 ---------- 6-12 դասարաններ 13:30
6.	Զբոսանք	13-00-	----------	----------	----------	----------
7.	Երաժշտական գործիքների ստացում	----------	14:00-14:45	14:00-14:45	14:00-14:45	14:00-14:45
8	Երաժշտական ուսումնական մաս	14:00-17:40	14:00-17:40	14:00-17:40	14:00-17:40	14:00-17:40
9	Երաժշտական գործիքների հանձնում	----------	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00	17:00-18:00
10	Ետճաշ	18:00	18:00	18:00	18:00	18:00
11	Հանգստի ժամ /Զբոսանք դպրոցի տարածքում,խաղեր.../					----------
12	Դասապատրաստում	18:30 19:30-20:00	18:30 19:30-20:00	18:30 19:30-20:00	18:30 19:30-20:00	----------
13	Ընթրիք	19:00				----------
14	Զբոսանք,պարապունքներ ըստ հետաքրքրությունների	20:30				----------
15	Քուն	21:00	21:00	21:00	21:00	----------

Տեղեկատվություն ուսումնական հաստատության անձնակազմ

- Վարչական աշխատողների թիվը՝ 5
  Աշակերտների թիվը՝ 228
  Դասարանների թիվը՝ 17
- Ուսումնաօժանդակ անձնակազմ 30
- Մանկավարժների թիվը 113
- Ուսուցիչներ՝ 40
- երաժշտական դասատուներ 49
- դաստիարակչական՝ 23
- մանկավարժական խորուհուրդ 43 (հավելեմ,որ ըստ ՀՀ կառավարության 21.11.2019թ N1641-Ն որոշման մանկավարժական խորհուրդում պետք է ընդգրկված լինեն բոլոր մանկավարժները՝այդ թվում գրադանավար 1 –-- 118 անդամ)

- Աշակերտական խորհրդի անդամների թիվը՝ 36
- Կառավարման խորհրդի անդամների թիվը՝ 8

Ըստ իմ կողմից ներկայացված զարգացման ծրագրի ուսումնական հաստատության գործունեությունը համապատասխանեցված է՝

ա.Հանրակրթական ոլորտում սովորողների կրթական *կարիքները*

Տարածաշրջանային և համաշխարհային գործընթացներին համապատասխան՝ ազգային կրթական համակարգ զարգացնելը ներկայիս հրամայականն է:
Ըստ այդմ, այն պետք է բավարարի և՛ յուրաքանչյուրին, և՛ ողջ հասարակությանն ու պետությանը՝ որպես հավաքական ամբողջություն:
Դպրոցն միակն է Հաստանի հանրապետությունում:
Այն, չնայած հագեցած չէ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով, բայց իրեն տրամադրում է ամենաթարմ նորությունները, բավարարում է իր կրթական կարիքները: Այն ժամանակակից է ու մրցունակ:
Հայաստանի Հանրապետությունում ծնվում են այնպիսի երեխաներ, ովքեր տարբեր պատճառներով ունենում են, ցավոք, առողջական խնդիրներ: Որպեսզի այդ երեխաներն էլ ուսուցման շնորհիվ կարողանան զարգանալ և դուրս չմնալ սոցիալական միջավայրից, մարդկանց հետ շփումից, Հայաստանի Հանրապետությունում 2005 թվականից սկսել է իրականացվել ներառական կրթություն **ԿԱՊԿՈՒ** երեխաների համար՝ այսինքն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող: Ներառական կրթության քաղաքականությունը նպատակաուղղված է յուրաքանչյուր երեխայի կրթության, մատչելիության, հավասար մասնակցության հնարավորության և որակի ապահովմամբ
2014 թվականի դեկտեմբերի 1-ից Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ի դեմս կառավարության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, անցել է համընդհանրուր ներառական կրթության և Հայաստանի Հանրապետությունը համընդհանուր ներառական կրթությունը հռչակեց որպես յուրաքանչյուր երեխայի իրավունքի ապահվման երաշխիք:
Նպատակահարմար եմ գտնում արդյունավետ աշխատանքի կազմակերպման հիմքում դնել է Լանիի հետևյալ ուսմունքը

Նպատակը՝
1. Ամեն ինչ դարձնել մատչելի:

Գիտելիք (գլուխ)

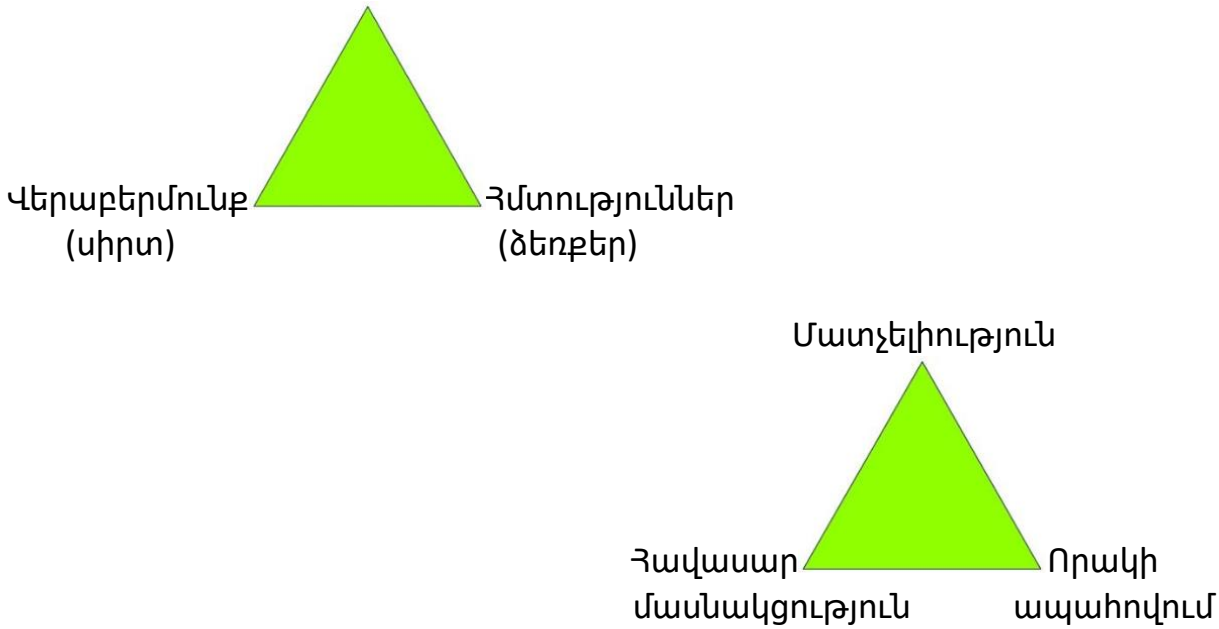

2. Կարևոր նպատակը → բժշկական մոդելից → սոցիալական մոդել

→ Լինել ինքնուրույն → Պայքարել → Մտածել → Պահպանել իրավունքները

բ.Պետական կրթական քաղաքականության սկզբունքները հանրակրթության ոլորտում՝

Տարածաշրջանային և համաշխարհային գործընթացներին համապատասխան՝ ազգային կրթական համակարգ զարգացնելը ներկայիս հրամայականն է: Ըստ այդմ, այն պետք է բավարարի և՛ յուրաքանչյուրին, և՛ ողջ հասարակությանն ու պետությանը՝ որպես հավաքական ամբողջություն:

Կրթության և հանրակրթության բնագավառում, մասնավորապես, պետական քաղաքականությունը, ի թիվս այլ պահանջների, սահմանում է.

1. Հայաստանի Հանրապետությունը հռչակում և երաշխավորում է կրթության բնագավառի առաջանցիկ զարգացումը՝ որպես պետականության ամրապնդման կարևորագույն գործոն:
2. Կրթության և հանրակրթության բնագավառում պետական քաղաքականության հենքն ազգային դպրոցն է, որի գլխավոր նպատակը մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն

ունեցող և համակողմանիորեն զարգացած,հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորումն է:

3. Հայաստանի Հանրապետության կրթական համակարգը նպատակաուղղված է հայ ժողովրդի հոգևոր և մտավոր ներուժի ամրապնդմանը, ազգային և համամարդկային արժեքների պահպանմանն ու զարգացմանը: Այդ գործին իր նպաստն է բերում նաև Հայ եկեղեցին:
4. Հայաստանի Հանրապետությունը համընդհանուր ներառական կրթությունը հռչակում է որպես յուրաքանչյուր երեխայի կրթության իրավունքի ապահովման երաշխիք: Ներառական կրթության քաղաքականությունը նպատակաուղված է յուրաքանչյուր երեխայի կրթության մատչելիության, հավասար մասնակցության հնարավորության և որակի ապահովմանը:

Հանրակրթության բնագավառում պետական քաղաքականության սկզբունքներից առանձնացնեմ մի քանիսը՝

Հանրակրթությունը նպատակաուղղված է յուրաքանչյուր սովորողի՝

1) մտավոր, հոգևոր, ֆիզիկական և սոցիալական զարգացմանը.
2) մարդկային արժանապատվության պահպանմանը.
3) իր ընդունակություններին, կարողություններին և առողջությանը համապատասխան ուսումնական միջավայրում նրա՝ հասարակական հարմարեցմանը.
4) ինքնասպասարկման ունակությունների ձեռքբերմանը և ինքնուրույն կյանքի նախապատրաստմանը.
5) մասնագիտական կողմնորոշմանը և մասնագիտական աշխատանքային գործունեության նախապատրաստմանը.
6) ընտանեկան կյանքին պատրաստվածության ապահովմանը.
7) որպես ապագա քաղաքացու ձևավորմանը:

Վերը նշված սկզբունքների իրագործումը և դրանց ապահովումը դժվար, բայց և միաժամանակ իրագործելի է դպրոց-աշակերտ և ծնող ամուր կապի ու փոխադարձ վստահության պարագայում:

Տվյալ դեպքում ուսումնական հաստատությունը ոչ միայն պետք է ապահովի պետական քաղաքականությամբ սահմանված սկզբունքները, այլև, նկատի ունենալով կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների առկայությունը, պետք է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N370-Ն հրամանով հաստատված «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգի»՝

- բացահայտի աշակերտների բազմակողմանի հետաքրքրությունն ու կարողությունները՝ յուրաքանչյուր աշակերտի համար կազմելով անձնական առաջընթացի պլան (կամ Անհատական ուսուցման պլան).

- աշակերտների հետաքրքրությունների, կարողությունների և նախասիրությունների հիման վրա առաձնացնի այն առաջնային առարկաների ցանկը, որոնք առավել կնպաստեն նրա աշխարհայացքի ձևավորմանը, զարգացմանը և մասնագիտական կողմնորոշմանը.
- որոշումների կայացման գործընթացում ներգրավի աշակերտներին ու նրանց ծնողներին.
- նպաստի աշակերտի այն վստահության ձևավորմանը, որ՝

ա. Դպրոցում ստացած գիտելիքներն իրեն ապագայում պետք են գալու.
բ. Դպրոցը տալիս է իր պահանջմունքը բավարարող կրթություն
գ. Մանկավարժը հանդես է գալիս ուղղորդող, օժանդակող

Դպրոցն միակն է Հաստանի հանրապետությունում: Այն, չնայած հագեցած չէ ժամանակակից տեխնիկական միջոցներով, բայց իրեն տրամադրում է ամենաթարմ նորությունները, բավարարում է իր կրթական կարիքները: Այն ժամանակակից է ու մրցունակ

Վերը նշված պայմանների ապահովման դեպքում դպրոցական համայնքը (ծնողը) առավել հետաքրքրված կլինի Դպրոցով և կդառնա ժողովրդավարական ու քաղաքացիական հասարակության համար կարևոր բարոյական արժեքներ սերմանող մի օղակ:

Համայնքի,շահառու խմբերի կարիքներն ու հնարավորությունները

Ուսումնական հաստատության նպատակներից է համայնք-դպրոց , շահառու խմբեր-դպրոց փոխհարաբերությունները,կարիքների և հնարավորությունների համատեղում:

գ.Հաստատության ենթակառուցվածքներ,մարդկայաին ռեսուսներ և, հնարավորությունները

1.
2. Ուսումնական հաստատության ենթակառուցվացքներն են՝
3. կոլեգիալ կառավարման մարմին խորհուրդ,
4. մանկավարժական խորհրդ,
5. ծնողական խորհրդ,
6. աշակերտական խորհրդ,
7. մեթոդ միավորման խորհորրդ,
8. երաժշտական մասի մասնագիտական բաժինների,

Ենթակառուցվացքների մասնակցային թափանցիկ գործունեության հնարավորություններին մարդկային ռեսուրսներին և ներուժին համապատասխան իրականացնել արդյունավետ զարգացող նորամուծությունների մակարդակին համահունչ առաջընթաց

2.Իրավիճակի վերլուծությունը,ուժեղ և թույլ կողմերը

Զարգացման ծրագրի իրատեսական լինելը պայմանավորված է դրանում ընդգրկված նպատակներով և խնդիրներով, որոնց կարևոր և անհրաժեշտ պայմաններն էլ իրավիճակների վերլուծություններն են: Իրավիճակների հստակ վերլուծությունների համար պետք է առանձնացնել դպրոցի ուժեղ և թույլ կողմերը.

Ուսումնական հաստատության իրավիճակի վերածությունը համակարգված իրականացնելու համար ներկայացնում եմ առկա ռեսուրսները ըստ որոշակի ոլորտների, այդ թվում՝

1. Շենքային պայմանները
2. Նյութատեխնիկական բազան
3. Հաստատության կառավարման և խորհրդակցական մարմիններ
4. Հաստատության համագործակացությունը համայնքի,կրթության,կառավարման մարմինների շահառու կազմակերպությունների հետ
5. Հաստատության ուսումնական միջավայր
6. Մանկավարժական (ուսուցչական) համակազմը
   Աշակերտական համակազմը
   Մանկավարժականհամակազմի մասնագիտական որակների
7. զարգացումն ապահովող միջոցառումներ
8. Հաստատության տրամադևված կրթության որակը
9. Հաստատության կողմից օգտագործվող տեխնոլոգիաները,կիրառվող նորարարությունները
10. Հաստատության առկա հիմնախնդիրները

Շենքային պայմանները և հարմարությունները

Ընդհանուր առմամբ գնահատվում է վատ

Հ/Հ	Անվանումը		Նկարագիրը	Առաջարկություն՝ /կարիքի դեպքում/	Ծանոթություն
1.	Շենքի տիպը		Տիպային		
2.	Երկու մասնաշենք				
3.	Առաջին մասնաշենք		Ննջարան ճաշարան		
4.	Երկրորդ մասնաշենք		Ուսումնական		
5.	Հարկայնությունը		Երկհարկանի		
6.	Նկուղային հարկ		-------		
7.	Ապաստարան		------		
8.	Հանդերձարան՝ Միջանցքում		Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
9.	Հանդերձարան՝ Սպորտդահլիճում		Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
10.	Զուգարան		6 հատ		
11.	Լոգարան		Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
12.	Ջրամատակարարումը		Շուրջօրյա կենտրոնացված		
13.	Կոյուղացումը		Կենտրոնացված		
14.	Ջեռուցումը		Կենտրոնացված		
15.	Դպրոցին կից տարածքի		-----		
16.	Բացօթյա Սպորտհրապարակ		Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
17.	Մարզադահլիճ		1		
18.	Նիստերի դահլիճ		1		
19.	Տնտեսական պահեստ		1		
20.	Սննդի պահեստ		1		
21.	Ճաշարան		1		
22.	Գրադարան		1		
23.	Բուժսենյակ		1		
24.	Դասասենյակներ		17		
25.	Լաբորա-տորիա՝ որից	Քիմիա	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Ֆիզիկա	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Կենսաբանություն	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Այլ	--------		
26.	Առարկայական կաբինետ		Քանակ		

		ՆԶՊ	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Ձենքի պահեստ	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Հրաձգարան	Առկա չէ	Անհրաժեշտ է	
		Մաթեմատիկա	---		
		օտար լեզուների	-----		
		Մայրենի	---		
		Պատմություն	---		
		Երժշտական մաս	28		
		Մասնագիտական			
	Համակարգչային կաբինետ.		.		
27.	Աշխատասենյակ (վարչական աշխատողների)				
28.	Տեխնիկական նշանակության սենյակ (կամ պահեստ)		Երաժշտական Գործիքների պահեստ	Անհրաժեշտ է	
29.	Այլ նշանակության սենյակ (ննջասենյակ)		Ննջասենյակներ Տղա, աղջիկ		

1. Անհրաժեշտ է. Առաջարկություն ներկայացնել համապատասխան մարմիններին գնահատելու դպրոցի շենքի սեյսմակայունության աստիճանը:
2. Հետյողական լինել դպրոցը պետական ծրագրերով առաջնահերթությամբ նորոգվող դպրոցների շարքում ընդգրկվելու հարցում՝ հատկապես շենքի հիմքի ամրացման, ապաստարանի հետ կապված խնդիրներին լուծում տալու համար:

Նյութատեխնիկական բազան

Հ/Հ	Գույքի կամ սարքավորման անվանումը		Առկա	Առկա չէ	Ծանոթություն	Նախատեսվում է ձեռք բերել					Ծանոթություն
						2023թ.	2024թ.	2025թ.	2026թ.	2027թ.	
1.	Աշակերտական Սեղան	Տարր.		--	բավ						
		Հիմն.		---	բավ						
2.	Աշակերտական Նստարան	Տարր.		--	բավ						
		Հիմն.		--	բավ						
3.	Գրատախտակ			---	բավ						
4.	Ուսուցչի սեղան			--	բավ						
5.	Ուսուցչի աթոռ			--	բավ						
6.	Գրապահարան			-	բավ						
7.	Չհրկիզվող պահարան			-	բավ						
8.	Հեռուստացույց		-								
9.	Տեսաձայնարկիչ		---								
10.	Էլեկտրոնային գրատախտակ		---								
11.	Արհեստանոցի գույք /անվանումը/		---								

12.	Մարզագույք /անվանումը/		---								

13.	Ուսումնական զենք /անվանումը/		---								

14.	Համակարգիչ (կոմպլեկտ)		5		վատ						
15.	Տպիչ		2								
16.	Մուտքագրիչ (սկաներ)		-[								
17.	Արտատպիչ		---								
18.	Անխափան սնուցման սարք (UPS)		1								
19.	Թվային ֆոտոխցիկ (և այլն)		---								
20.	Երաժշտական կենտրոն		---								
21.	Գրադարանային ֆոնդ որից՝	դասագիրք									
		Գեղ.			բավ						

		գրականություն									
		Մասնագիտական գրականություն	**---**								
		այլ	**---**								
22.	**Երաժշտական գործիքներ**		**---**		**բավ**						
23.	**Ճաշարանի պարագաներ (Սեղան,աթոռ,սպասք և այլն)**				վատ						
24.	**Ննջարանային պարագաներ (մահճակալներ,ներքնակներ և այլ)**				վատ						
25.	**Հիգենիկ պարագաներ**		**---**								
26.	**Լաբորատորիա /անվանումը/**		**---**								

Հաճախ ուսուցիչները և ծնողները առանձնացնում են, իրենց կարծիքով, ամենակարևոր խնդիրները և փորձում լուծել կամ պարտադրել, որ լուծվեն դրանք: Նման դեպքերում՝ համապատասխան վերլուծության և տվյալների ներկայացման ժամանակ, փորձը ցույց է տվել, որ իրական խնդիրները դրանք չեն, ուստի պետք է նախ սահմանվեն իրական ու առաջնահերթ խնդիրները, դպրոցի ուժեղ և թույլ կողմերը, դրանց լուծման հնարավոր միջոցներն ու եղանակները:

Անկախ իրավիճակի վերլուծության արդյունքից, մենք չպետք է հուսահատվենք, այլ, միասնական ջանքերով, հիմնական նպատակին հասնելու ճանապարհին սեփական դերը կարևորելու գիտակցումով, իրագործենք այն աշխատանքը, որի համար կոչված ենք:

Ուժեղ կողմեր	**Թույլ կողմեր**
Հաստատության կառավարման ֆ խորհրդակցական մարմիններ	
Կոլեգիալ կառավարման	**Կոլեգիալ կառավարման խորհրդի վարչական համակազմի ֆ խորհրդցական**

խորհրդի նիստեր **կարգապահություն ֆ պատասխանատվություն,** **բոլոր օղակների աշխատանքի ամրակարգվածություն ֆ վերահսկողություն:**	**մարմիների թափանցիկ համագործակցություն** **Վարչական աշխատանքի հետ մասնագիտական գործունեության համատեղման բացակայություն** **Խորհրդակցական մարմինների համագործակցային աշխատանքի պակաս** **Մանկավարժական խորհրդի՝ օրինակելի կանոնադրության խախտմամբ ձևավորում**
Համագործակցություն համայնքի,կրթության,կառավարման մարմինների,շահառու կազմակերպությունների հետ	
համագործակցություն անչափահասների, մանկավարժահոգեբանական կառույցների հետ' սովորողների դաստիարակչական աշխատանքների կազմակերպման գործում: **համագործակցություն կրթության, կառավարման մարմինների հետ**	**համայնքի,շահառու կազմակերպութըունների, տարբեր սոցիալական խմբերի հետ համագործակցության պակաս**
Մանկավարժական համակազմի մասնագիտական որակների զարգացումն ապահովող միջոցառումներ	
Մանկավարժների հերթական պարտադիր ատեստավորում	ՏՀՏ-ների ներդրման և օգտագործման ցածր մակարդակ տարակարգեր ձեռք բերելու, կամավոր ատեստավորում, «Լավագույն ուսուցիչ» մրցույթին

○ Երաժշտական մաս - հմուտ և նախաձեռնող մասնագետներ - մասնագիտական բարձր պատրաստվածություն - Մանկավարժական հմտություններ	մասնակցելու նկատմամբ անտարբերություն, - երիտասարդ, արհեստավարժ ուսուցիչներ՝ դպրոցում աշխատելու ցանկության կամ դրա հնարավորության բացակայություն - ինքնակրթության ինքնազարգացման նախաձեռնության պակաս
Ռեսուրսնական միջավայր	
	- Լաբորատորիա/ֆիզիկա,քիմիա,կեն սաբանություն/ - լինգաֆոնային կաբինետ - համակարգչային կաբինետ - հոգեբանի,սոց մանկավարժի,հատուկ մանկավարժի կաբինետներ առարկայական կաբինետներ
Մանկավարժական համակազմ	
- Պարտաճանաչություն, - բարձր պատասխանատվություն, - մարդկային բարձր որակներ, - երաժշտական մասնագիտական բարձր պատրաստվածություն - մանկավարժական հմտություն - աշակերտակենտրոն մոտեցում, - սովորողի հաջողության կարևորում և գնահատում:	- ՏՀՏ-ների ներդրման և օգտագործման ցածր մակարդակ - մանկավարժական համակազմի մեթոդական պատրաստվածության պակաս
Կրթության որակ	
- Աշակերտական խորհորհուրդ - երաժշտական մասնագիտական հիմնավոր	- Ավագ դպրոցներում ուսումը շարունակելու ցանկության կտրուկ նվազում - Բուհ ընդունվողների ցածր տոկոս

գիտելիքների, կարողությունների հմտությունների ձեռք բերում, - դպրոցի նկատմամբ սեր և կապվածություն. - մշակութային միջոցառումներին ակտիվ մասնակցություն - դպրոցում գործում է նվագախումբ, որը մասնակցում է տարբեր մրցույթ-փառատոներին, միջոցառումներին արժանացել է խրախուսանքների,մրց անակների	- սովորողների ուսման մոտիվացիայի պակաս - բարձր դասարանի աշակերտների՝ դպրոցական կյանքի հանդեպ անտարբերություն: - Առարկայական օլիմպիադաներին սովորողների մասնակցության պակաս - անհարգելի բացակայություններ - աշակերտական համակազմի նվազում
Հաստատության կողմից օգտագործվող տեղնալոգիաները և կիրառվող նորարարությունները	
Երաժշտական մաս - Հմուտ և նախաձեռնող մասնագետներ, - Մանկավարժական հմտություններ -	- նորարարությունների կիրառման դժվարություններ՝ դրանց ոչ բավարար քանակի պատճառով - ժամանակակից սարքավորումների տեխնոլոգիաների, մուլտիմեդիայի պակաս - լաբորատոր սարքավորումների պակաս - լաբորատորիաների (լինգաֆոնային կաբինետների) բացակայություն: - մարզական ժամանակակից գույքի պակաս - գրադարանում համակարգչային տեխնիկայի և այլ ուսումնական ու գեղարվեստական գրականության պակաս - երաժշտական գործիքների ակաս
Հնարավորություններ	Վտանգներ
- համացանցային արժեքավոր պաշարներ,	- Կրթությանը հատկացվող նյութական միջոցների անբավարարություն,

համագործակցություն սովորողների և նրանց ընտանիքների հետ նաև կապի ժամանակակից միջոցներով՝հեռավար	երկրում կրթության վարկի նվազում, նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրման պակաս համացանցային տարբեր վտանգներ:

2.Սահմանված նպատակների և խնդիրներ իրականացումն ապահովող գործողությունների և միջոցների ժամանակացույց

Վերը նշված բաժիններում արտացոլված խնդիրների, նպատակների և մի շարք ծրագրային դրույթներից բացի, հարկ եմ համարում ստորև ներկայացվող բաժիններում ևս ներկայացնել դպրոցի զարգացման ծրագրի իրագործման և ցանկալի արդյունքին հասնելու անհրաժեշտությամբ պայմանավորված նոր դրույթներ:

Դպրոցի զարգացման ծրագրի նպատակները

Մեր դպրոցը, որպես կրթական հաստատություն, զարգացող կառույց է՝ փոխկապակցված հիմնական բաղադրիչներով.

դրանք են.

- մեր դպրոցին հատուկ մի շարք գաղափարներ, որոնց իրականացման համար առկա է համապատասխան մանկավարժական համակազմ,
- ընդհանուր նպատակներ՝ դպրոցի սովորողների կրթական, ստեղծագործական և ինքնազարգացման հիմնական ունակությունների և հմտությունների զարգացման ապահովում,
- բուն ուսումնական գործընթացի արդյունավետ ղեկավարում և կառավարում՝ հիմնված կրթամշակութային արժեքների և բարենպաստ սոցիալական հարաբերությունների վրա:

Դպրոցի զարգացման ծրագրի գլխավոր նպատակը բխում է դպրոցի գործունեության հիմնական նպատակից:

Մեր առջև դրվելու են նաև հետևյալ նպատակները.

- մշտապես ապահովել դպրոցում մատուցվող կրթական ծառայությունների որակի շարունակական բարելավումը,
- բարձրացնել մանկավարժների, սովորողների, ծնողների և քաղաքի ազգաբնակչության՝ դպրոցի գործունեությունից բավարարվածության աստիճանը,
- Դպրոցում նորարարությունների ստեղծման և ներդրման մեխանիզմները,
- երաժշտական մաս՝

Դպրոցը անփոխարինելի կրթամշակութային կենտրոն դարձնելը :

Ես օրինակ եմ վերցրել Է.Թոփչյանի ծրագրից; Ով կոչ է արել՝
«.դասական արվեստն անհրաժեշտ սերմանել անհատի մեջ»:
Միջնակարգ և մասնագիտական կրթության հետ զուգահեռ կիրականացնեմ Օպերային և դասական երաժշտության արվեստը կրթօջախներում՝ նախագիծը,որը կիրականացվի ոչ միայն ավագ դպրոցներում ,այլ նաև բոլոր տարիքի երեխաների համար,որը միտված է նրանց տալ գիտելիք դասական երաժշտության մասին:
Նախագիծը դասական երաժշտության կրթության մատուցման ձև է ,որտեղ աշակերտները ավելի հաճույքով կգնան համերգասրհաներ և իրենց համար դասական երաժշտությունը կլինի հարազատ ու հասկանալի;
ա.Դպրոցի սաները համերգներով,լավագույն ուսուցիչ՝ երաժիշտների դասախոսական ելույթներով հանդես կգան մարզերի,երևանամերձ շրջանների և Երևանի կրթական հաստատություններում, դասական երաժշտությունը հասանելի դարձնելու համար:

բ.Դպրոցի սաների համար նման ծրագիրը ավելի հասանելի ու մատչելի կդարձնի և հնարավորություն կտա մասնակցելու երաժշտական մրցույթների, փառատոնների և միջազգային ծրագրերին:

գ.Նախագիծը նպատակ կհանդիսանա ներգրավելու մարզերի և երևանամերձ շրջանների երեխաներին Երևանի երաժշտական հ.13 հատուկ դպրոց ,որտեղ կարող են ստանալ անվճար հանրակրթական և երաժշտական կրթություն:

Դպրոցավարության կարևոր ուղղությունը նրա բյուջետային հնարավորություններն են, քանի որ դպրոցը հիմնականում ֆինանսավորում ստանում է պետական բյուջեից, ապա հաջողությունների և դժվարությունների հիմնական պատճառն այդ միջոցների բավարար և անբավարար լինելն է:
Հայաստանի Հանրապետության Հանրակրթության մասին օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ դպրոցը կարող է մրցութային հիմունքներով պետական բյուջեից ստանալ լրացուցիչ ֆինանսավորում:

Դպրոցի լրացուցիչ ֆինանսավորում

- Դպրոցի ֆինանսավորման լրացուցիչ աղբյուրներն են՝

Օրենքով կամ հիմնադրի սահմանած ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացումից ստացված միջոցները:

- Բարեգործական, նպատակային ներդրումները, Հայաստանի Հանրապետության և օտարերկրյա կազմակերպությունների ու քաղաքացիների նվիրատվությունները:
- Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ չարգելված և կանոնադրությանը չհակասող գործունեությունից ստացված միջոցները:

- Վերը նշված նպատակների իրականացման համար դպրոցի բյուջեում ապահովել նաև այլ դրամական մուտքեր հաստատության տարեկան նախահաշվում
- Հովանավորներ փնտրել գործարարների, դպրոցի բոլոր տարիների շրջանավարտների մեջ:
- Ստեղծել շրջանավարտների խորհուրդ, որը կօգնի համախմբել բոլոր տարիների շրջանավարտների կապերն ու հնարավորությունները հարազատ դպրոցի խնդիրների լուծման գործում:
- Հովանավորչական դրամաշնորհային միջոցներ:
- Ստեղծել հոգաբարձուների խորհուրդ, որը կաջակցի դպրոցին հովանավորներ գտնելու և դրամաշնորհային ծրագրեր իրականացնելու հարցում:
- Ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված շահույթ :

Նպատակների իրականացում

Հ/Հ	Նպատակը կամ կատարվող աշխատանքի անվանումը	Կատարողը	Կատարման ժամկետը	Ծանոթություն
ԴՊՐՈՑԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ				
1.1	Դպրոցի զարգացման ծրագիրն իրագործելու	Տնօրեն	տնօրեն նշանակվելուց	

	նպատակով օժանդակող խմբի ստեղծում /ներգրավելով փորձարարական աշխատանքով օժտված ուսուցիչներին/:		հետո՝ 10 օրյա ժամկետում	
1.2	Դպրոցի խորհրդի, լիազորված պետական մարմնի և այլ հասարակական կազմակերպությունների հետ համագործակցության խորացում:	Տնօրինություն, դպրոցի կոլեգիալ կառավարման մարմին խորհուրդ	Տարվա ընթացքում	
1.3	Խորհրդակցական մարմինների անդամների և նրանց ներկայացնող մարմինների հմտությունների և կարողությունների զարգացման ապահովում /նրանց ծանոթացնելով ՀՀ օրենսդրության իրենց վերապահված իրավունքների և պարտականությունների ինչպես նաև հանրակրթությունը կանոնակարգող այլ իրավական ակտերի մասին/:	Տնօրինություն	Տարվա ընթացքում	
1.4	Դպրոցի տնօրենի	Տնօրինություն	Մշտապես	

	տեղակալների և դասղեկների կարողությունների ու հմտությունների զարգացում: /Դպրոցում գործածության ենթակա փաստաթղթերի վարման գործընթացը կազմակերպելու համար/:			
1.5	Դպրոցի գործունեությունը կանոնակարգող իրավական ակտերի պահանջների կատարման և դպրոցում գործածության ենթակա փաստաթղթերի վարման գործընթացի վերահսկողության կազմակերպում	Տնօրեն, Համակարգող	Ամիսը մեկ անգամ	
1.6	Համապատասխան աշխատանքների կատարման վերաբերյալ հաշվետվությունների ընդունում և դրանց քննարկմանը շահագրգիռ անձանց ու կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցության ապահովում	Տնօրինություն Համակրգող	Եռամսյակը մեկ անգամ	

1.7	Համընդհանուր ներառական կրթությանը անցնելու համար համապատասխան պայմանների ապահովում	Տնօրինություն, դպրոցի կոլեգիալ Կառավարման մարմին խորհուրդ	Մինչև 2020թ.	
2	ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄ			
2.1	Մանկավարժական /ուսուցչական/ անձնակազմի մասնագիտական զարգացման շարունակական գործընթացի կազմակերպում:Տարակարգ ստացող ուսուցիչների թվի ավելացում:	Տնունօրիթյուն	Մշտապես	
2.2	Լավագույն աշխատողին խրախուսելու համար առաջարկությունների ներկայացում:	Փոխտնօրեններ	Կիսամյակը մեկ անգամ	
2.3	Աշակերտների ցածր առաջադիմության պատճառների վերացման համար առաջարկությունների ներկայացում:	Առարկայական մեթոդական միավորումներ, տնօրենի՝ ուսգծով փոխտնորեն, դասղեկներ	Տարվա ընթացքում	
2.4	Աշակերտների բազմակողմանի հետաքրքրությունների ու կարողությունների	Ուսուցիչներ, դասղեկներ	Մինչև օգոստոսի 30-ը և տարվա ընթացքում	

	բացահայտում: Յուրաքանչյուր աշակերտի համար անձնական առաջընթացի պլանի կազմում:			
2.5	Աշակերտների հետաքրքրությունների, կարողությոնների և նախասիրությունների հիմման վրա առաջնային առարկաների ցանկի առանձնացում: Ուսումնական պլանը սովորողների կարիքների ու հետաքրքրություններին համապատասխանեցում:	ՈՒսուցիչներ, փոխտնօրեններ	Մինչև օգոստոսի 30-ը և տարվա ընթացքում	
2.6				
3	ԾՆՈՂ-ԴՊՐՈՑ ԿԱՊԻ ԱՄՐԱՊՆԴՈՒՄ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ			
3.1	Որոշումների կայացման գործում աշակերտների և նրանց ծնողների ներգրավում: Մանկավարժների /ուսուցիչների/ ասառաջարկությունների քննարկումների կազմակերպում:	Տնօրեն, փոխտնօրեններ , դասղեկներ, ծնող խորհուրդ	Տարվա ընթացքում	
3.2	Ծնողների և մանկավարժների համագործակցությամբ ա. դաստիարակչական ածշատանքների	Դասղեկներ, ծնող խորհուրդ	Օգոստոսի 30 Տարվա ընթացքում Տարվա ընթացքում	

	տարեկան պլանի նախագծի ներկայացում բ. դասարանական /և համադպրոցական/ ժողովների և կոնֆերանսների կազմակերպում և անցկացում			
3.3	Արտադասարանական միջոցառումների ակտիվացում և աշակերտների ու ծնողների շրջանում ուսման նկատմամբ հետաքրքրության բարձրացում:	Դասղեկներ, դաստ. գծով փոխտնօրեն	Տարվա ընթացքում	
3.4				
4	ԴՊՐՈՑԻ ՆՅՈՒԹԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱՅԻ ՀԱՐՍՏԱՑՈՒՄ			
4.1	Դասասենյակներն ու առարկայական կաբինետները վերազինելու և դպրոցը նոր սարքավորումներով ու գույքով համալրելու համար միջոցների նախատեսում:	Տնօրինություն, համակրգող դպրոցի կոլեգիալ կառավարման մարմին խորհուրդ	Դպրոցի տարեկան բյուջեն պլանավորելիս	
4.2	Դպրոցի բյուջեն /նախահաշիվը/ ՀՀ ԿԳՆ 2015թ-ի մարտի 30-ի N 205 Ա/Ք հրամանով հաստատված կարգի համաձայն կարգավորում:	Տնորինություն, համակրգող դպրոցի կոլեգիալ կարավարման մարմին՝	Ըստ ժամանակացույցի	

		խորհուրդ		
5	ՄԱՐԶԱԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ԵՎ ՌԱԶՄԱՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒՄ			
5.1	Ֆիզիկական և ռազմահայրենասիրական դաստիարակությանն ուղղված դասարանական և համադպրոցական միջոցառումների կազմակերպում	Դասղեկներ, ծնող խորհուրդ	Տարվա ընթացքում	
5.2	Դպրոցում աշակերտների թվի ավելացմանը նպաստող միջոցառումների կազմակերպում	Դպրոցի համակզմ ծնողներ	Մշտապես	

4.ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐԸ

Դպրոցի զարգացման ծրագրի իրականացնողներն են լինելու ոչ միայն տնօրենը, այլև՝

- ***դպրոցի վարչական, սպասարկող և մանկավարժական համակազմերը,***
- ***դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինների անդամները,***
- ***ծնողները, համայնքի անդամները:***

5.ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Առանձնակատկությունից բխող գնահատման չափանիշները

- Դպրոցի զարգացման գործընթացը պետք է մշտական հարաբերակցության մեջ լինի արդյունավետության հետևյալ չափանիշների հետ.

- սոցիալ-մանկավարժական (հաստատության զարգացման համապատասխանությունը նորմատիվ-իրավական ակտերի պահանջներին),
- կրթական (գիտելիքների բարձր որակին ձգտելը և հումանիստական արժեքների կրումը),
- հոգեբանական և մանկավարժական (ուսումնական գործընթացի մասնակիցների համար բարենպաստ պայմանների ստեղծումը և անհատական կրթվածության աճի ապահովումը):

Ակնկալվող արդյունքները

- Դպրոցի զարգացման ծրագրի իրականացման արդյունքում ակնկալվում է ստանալ հետևյալ արդյունքները.
- ուսուցիչների մասնագիտական և ընդհանուր մշակութաբանական ու մեթոդաբանական պատրաստվածության աճ,
- ուսուցիչների ինքնակրթության մոտիվացիայի աճ,
- ուսուցման որակի աճ,
- ուսումնառության որակի աճ,
- սովորողների շրջանում կրթության վարկի, նրանց իրազեկվածության աճ,
- դպրոցի՝ որպես նորարարությունների ակտիվ ներդրման և համայնքի կրթամշակութային կենտրոնի դերի աճ,
- դպրոցի զարգացմանն ուղղված արտաբյուջետային միջոցների աճ,
- սովորողների և ուսուցիչների անհատական ձեռքբերումների աճ,
- կրթության որակի աճ:

6. Դպրոցի զարգացման ծրագրի ռիսկերը

Դպրոցի զարգացման ծրագրի իրականացման ընթացքում հնարավոր ռիսկերն են.

1) երկրում սոցիալական, քաղաքական, տնտեսական անկայուն

վիճակի վտանգը, որը կխոչընդոտի ծրագրի իրականացմանը,

2) սովորողների թվի նվազումը, որը կբերի ֆինանսավորման կրճատման,
3) մանկավարժական կադրերի արտահոսքը,
4) ուսուցիչների ստեղծագործական, նորարարական գործունեությունը խթանող խրախուսման միջոցների պակասը,
5) ծրագրային ոչ իրատեսական դրույթների կատարման անհնարինությունը,
6) առկա ռեսուրսների և իրականացված ծախսերի անհամապատասխանության վտանգը (երբ արդյունքը չի արդարացնում ծախսված միջոցները), ծրագրային գործողությունների անարդյունավետությունը և այլն:

Նպատակի խնդիրների լուծմանն ուղված յուրաքանչյուր գործողության հետ կապված հնարավոր ռիսկերը

Դպրոցի զարգացման ծրագրի գլխավոր նպատակը իրագործելու համար անհրաժեշտ է դպրոցում ձևավորել բանիմաց, ժամանակակից կրթական պահանջներին համընթաց քայլող, պատրաստակամ մանկավարժների հզոր թիմ, որը կկարողանա իրականացնել դպրոցի որդեգրած քաղաքականությունը:

- Դպրոցի մանկավարժական համակազմի մասնագիտական և մեթոդամանկավարժական պատրաստվածության որակը բարելավելու նպատակով սահմանվում են հետևյալ խնդիրները.
- Բարձրացնել մանկավարժական համակազմի մեթոդական պատրաստվածությունը,
- ստեղծել մանկավարժների մասնագիտական շարունակական զարգացման մեխանիզմներ,
- աջակցություն մանկավարժներին՝ մշակելու, ներկայացնելու և հրապարակելու մասնագիտական հոդվածներ, իրենց աշխատանքների արդյունքների վերաբերյալ մեթոդական նյութեր,
- խթանել մանկավարժների հետազոտական աշխատանքների կատարումը,
- ստեղծել պայմաններ մանկավարժների փորձարարական աշխատանքների իրականացման համար:
- Խնդիրների իրականացման մեխանիզմների նկարագրությունը.
- Դպրոցի ավելի փորձառու մանկավարժների դասավանդման արդյունավետ մեթոդները նորի հետ համադրելով՝ դրանք

փոխանցել երիտասարդ մանկավարժներին բաց դասերի, օգտավետ զրույցների, փորձի փոխանակման միջոցով:

- Օգտվելով ուսուցիչների՝ ներկայումս գործող վերապատրաստման
- Ծրագրերից՝ դպրոցի մանկավարժներին պարբերաբար տեղեկատվություն տալ ժամանակակից մեթոդների վերաբերյալ:
- Ուսուցիչների վերապատրաստումը նպատակաուղղել նաև համակարգչային գիտելիքների և օտար լեզվի իմացության ամրապնդմանը:
- Ստեղծել բարենպաստ պայմաններ դպրոցի մանկավարժների ինքնակրթության համար, ապահովել նրանց ուսումնական ծանրաբեռնվածության մակարդակը:
- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով համագործակցել հանրապետության դպրոցների և արտասահմանյան կրթական հաստատությունների հետ, ինչը կնպաստի դպրոցի կառավարման և ուսումնական ոլորտներում փորձի փոխանակմանը, ինչպես նաև ուսուցիչների և աշակերտների փոխանակման ծրագրերի իրականացմանը:
- Մշտապես կազմակերպել ուսուցիչների վերապատրաստում ինչպես մանկավարժական բուհերում, այնպես էլ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության ենթակայության կառույցներում:Վերապատրաստումն իրականացնել երկու ուղղությամբ, մասնագիտական գիտելիքների, աշխատանքային ունակությունների կատարելագործման և ատեստավորման նպատակով:
- Պարբերաբար ուսումնասիրել վերապատրաստում անցած ուսուցիչների մանկավարժական աշխատանքի արդյունավետությունը: Ըստ կարգի՝ յուրաքանչյուր տարի ատեստավորման ուղարկել մանկավարժական աշխատողների 20%-ին:
- Մշտապես դիտարկել դպրոցի մանկավարժական որակական կազմը,
- Մանկավարժական գործունեությունը նպատակաուղղել յուրաքանչյուր սովորողի՝ սեփական մշակույթի, լեզվի, պատմության, արվեստի, ավանդույթների և ազգային այլ արժեքների կարևորության ու նշանակության, դրանց կրողը

լինելու գիտակցության բարձրացմանը: Նա պետք է հարգի Հայաստանի պետական խորհրդանիշները, լինի հայրենասեր, գիտակցի, որ կրթությունը մեծագույն արժեք է, կարևորի բարոյական չափանիշները և գեղագիտական արժեքները, գիտակցի իր տեղն ու դերը ընտանիքում և հասարակության մեջ, հարգի մարդու իրավունքներն ու հիմնարար ազատությունները, դրսևորի աշխատասիրություն, արժևորի և գնահատի սեփական և այլոց աշխատանքը, անաչառորեն գնահատի իր ուժերն ու կարողությունները՝ բացառելով սեփական անձի թերագնահատումը կամ գերագնահատումը:

- Մանկավարժական համակազմի որակական բարելավման ակնկալվող արդյունքները՝
- որակյալ, մոտիվացված, ստեղծագործող, հետազոտող, պատրաստակամ մանկավարժական համակազմ,
- աշակերտակենտրոն և արդյունավետ ուսումնական գործընթաց:

7.Գործընթացի կատարելագործման անհրաժեշտ միջոցները և նյութատեխնիկական պարագաները

Դպրոցի ուսումնադաստիարակչական գործընթացի կատարելագործումն ուղղակիորեն կապված է ուսումնական միջավարի բարելավման գործընթացների հետ: Սովորողների հոգևոր, բարոյական և ֆիզիկական զարգացմանը նպաստելու նպատակով ծրագրում եմ դպրոցում ստեղծել համապատասխան կրթադաստիարակչական միջավայր, որի հիմնական նպատակը կլինի՝

- սովորողների և ուսուցիչների առողջ կենսագործունեության ապահովումը,
- տեղեկատվական հաղորդակցական տեխնոլոգիաների ներդրման ընդլայնումը՝ մանկավարժների մասնագիտական զարգացման, նոր մեթոդների կիրառման և ուսումնական գործընթացն ակտիվացնելու համար,

- դպրոցի ներքին էլեկտրոնային ցանցի գործարկումը՝ փաստաթղթաշրջանառությունն արդյունավետ իրականացնելու համար,
- դասասենյակների, առարկայական կաբինետների և լաբորատորիաների արդիականացումը,
- դպրոցի բոլոր մասնաշենքերը վերանորոգելու ուղիների մշակումը:
- Խնդիրների իրականացման մեխանիզմների նկարագրությունը.
- Դպրոցի նյութատեխնիկական բազայի բարելավման նպատակով ծրագրում եմ մշտապես համագործակցել առանձին կառույցների և նրանց ներկայացուցիչների հետ՝ պետական և միջազգային կազմակերպություններ:
- Դպրոցական շենքի վերանորոգման խնդիրը լուծելու ուղղություններից մեկն էլ պետական կառույցների հետ համագործակցելն ու իրավիճակը լիարժեք ներկայացնելն է: Անհրաժեշտ է՝ հայթայթել միջոցներ, կազմակերպել տարբեր հոգաբարձուների խորհրդի աշխատանքները, որոնց նպատակը պետք է լինի ներդրումներն ու նվիրատվությունները: Գործընթացը կազմակերպելու եմ առավել թափանցիկ և մատչելի՝ բարերարի, դպրոցի, պետական մարմինների, ծնողական համայնքի համար:
- Դպրոցում նոր համակարգիչների, էլեկտրոնային գրատախտակների և այլ ժամանակակից սարքավորումների պակասը թույլ չի տալիս ներդնել արդի աշակերտակենտրոն և ակտիվ մեթոդներ, որոնք հնարավորություն կտան առավել արդյունավետ կազմակերպել ուսումնական գործընթացը:
- Դպրոցի գերխնդիրն եմ համարում կրթության որակի բարձրացումը՝ ապահովելով ստեղծագործական աշխատանքի խթանումը, սովորողների վերլուծական, քննադատական մտածողության, գիտելիքների ինքնուրույն ձեռքբերման և կիրառման, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործման ունակությունների զարգացումը: Սովորողների համար ստեղծել տեսական գիտելիքների գործնականում

կիրառման բավարար կարողություններ ու հմտություններ, նրանց տալ մասնագիտական գործունեության համար արդյունավետ կողմնորոշում:

- ***Դպրոցի ուսումնադաստիարակչական գործընթացի կատարելագործման և ուսումնական միջավայրի բարելավման գործընթացների ակնկալվող արդյունքներն են.***
- Դպրոցում ուսուցիչների և սովորողների ֆիզիկական և սոցիալ-հոգեբանական առողջ միջավայր,
- Գրավիչ ուսումնական միջավայր,
- Ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ-երի արդյունավետ օգտագործում,
- Սովորողների մարզական պարապմունքների լիարժեք իրականացում:

- **Սովորողների գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների յ արժեհամակարգի ձյավորումը յ զարգացումը**
- Բարձրորակ կրթություն ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ է դպրոցում ձևավորել՝
- կրթության կազմակերպման համալիր մոտեցում.
- ժողովրդավարական ու աշակերտակենտրոն կառավարման մոդել.
- ուսուցման որակի կառավարման նոր համակարգի ներդրում, կրթության բնագավառին անհարիր երևույթների բացառում.
- Յուրաքանչյուր առարկայի ուսուցումը համապատասխանեցնել երեխայի շահերին՝ հետագայում մասնագիտություն ձեռք բերելու և աշխատաշուկայի կողմից նոր սերնդին ներկայացվող մրցակցային պահանջներից ելնելով: Չափազանց կարևոր է երեխայի սոցիալականացման խնդիրը, որին հասնելու համար պետք է սովորողների միջոցով իրականացնել փոքրիկ գիտափորձեր՝ օգնության ձեռք մեկնելով ձախողումների պահին և նշանավորելով երեխայի

հաջողությունները: Մանկավարժները պետք է հանդես գան որպես ուղղորդող դերակատարներ՝ կենտրոնում թողնելով երեխային՝ իր առանձնահատկություններով:

Խնդիրների իրականացման մեխանիզմների նկարագրությունը.

Մեծ ուշադրություն պետք է դարձնել սովորողների ստացած գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողությունների և հմտությունների ձևավորմանը:

Դրանք զարգացնելու նպատակով անհրաժեշտ է՝

- սովորողին ծանոթացնել ճանաչողության մեթոդներին՝ զգայության, ընկալման և մտապատկերման, վերլուծելու, մտահանգումներ անելու, ընդհանրացնելու և համադրելու, ինքնուրույն որոշումներ ընդունելու և հիմնավորելու միջոցով.
- զարգացնել հաղորդակցական և համագործակցային կարողություններն ու հմտությունները (լսել-ընկալել-բանավիճել, տեղին օգտագործել սովորած եզրույթները, օգտվել ժամանակակից հաղորդակցման տեխնիկական միջոցներից, սովորել և սովորեցնել, դրսևորել առողջ մրցակցություն, ճանաչել և ընդունել ուրիշների շահերը, լինել բարեկիրթ, հարգել գործընկերոջ իրավունքները).
- զարգացնել ստեղծագործական և ինքնուրույն գործունեության կարողություններն ու հմտությունները (դրսևորել ստեղծագործական երևակայություն, ընկալել և ընդունել նյութական ու հոգևոր նոր արժեքներ, անաչառ գնահատել սեփական ուժերն ու կարողությունները, գիտակցել սեփական գործի կարևորությունը, դրսևորել պարտաճանաչություն, ճիշտ տնօրինել ժամանակը, գնահատել սեփական քայլերը և դրանց հետևանքները).
- դպրոցի մանկավարժական և ծնողական խորհուրդների հետ համատեղ աշխատանքի միջոցով շրջանավարտին դաստիարակել այնպես, որ նա ճանաչի իր հայրենիքը, լինի հայրենասեր, լիարժեք կերպով տիրապետի Հայաստանի Հանրապետության պետական լեզվին՝ հայերենին:
- Սովորողների գիտելիքների, կարողությունների, հմտությունների և արժեհամակարգի ձևավորման և զարգացման գործընթացների ակնկալվող արդյունքներն են՝
- յուրաքանչյուր շրջանավարտ ունի ազգային մտածողություն, մտահոգվում է ազգային և պետական խնդիրների լուծմամբ, ունի

պետական չափորոշչով սահմանված գիտելիքների պաշար և դրանք կյանքում ստեղծագործաբար կիրառելու ունակություն:

- սովորողները գիտեն իրենց իրավունքներն ու պարտականությունները, օրինապահ են, ազնիվ, մարդասեր, ունեն վստահություն սեփական ուժերի հանդեպ, ունակ են սովորելու ողջ կյանքի ընթացքում, առաջնորդվում են «Իմ ուժը իմ հայրենիքն է», «Իմ տունը իմ դպրոցն է» կարգախոսներով:
- սովորողները ակտիվ մասնակցում են տարբեր մրցույթների և օլիմպիադաների:
- Մեր դպրոցի նպատակը եղել և մնում է ժամանակակից պահանջներին համապատասխան կրթության բարձր մակարդակի ապահովումը՝ մշտապես հենվելով ազգային արմատների վրա:
- Դպրոցի շրջանավարտը պետք է.
- ունենա պետական մտածելակերպ,
- պատրաստ լինի դիմակայել ապագա մարտահրավերներին,
- ունենա անհատականություն,
- զինված լինի բնության և հասարակության մասին անհրաժեշտ գիտելիքներով,
- դաստիարակված լինի ազգային ոգով, մտածելակերպով և հոգեբանությամբ,
- կրողը լինի իր ազգային հոգևոր մշակութային արժեքների,
- սիրի իր և լավ տիրապետի մայրենի լեզուն, իմանա նաև օտար լեզուներ,
- սիրի իր հայրենիքը, պաշտպանի նրա անկախությունն ու անվտանգությունը:

Դպրոցի կառավարման, մանկավարժական խորհուրդների և աշակերտական կոլեկտիվի դերի բարձրացումը

Դպրոցի կառավարումը կազմակերպվում է ՀՀ օրենսդրության պահանջներին համապատասխան և այն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով դպրոցում ստեղծելու եմ իրավաբանական-տեղեկատվական գրադարան.

- «Կրթության ասին»ՀՀօրենքը,
- «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքը
- «Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքը
- «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքը
- «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքը
- «Երեխայի իրավունքի մասին» ՄԱԿ-ի Կոնվենցիան
- «Կրթության պետական տեսչության մասին» ՀՀ օրենքը
- «Լեզվի մասին» ՀՀ օրենքը
- ՀՀ կառավարության՝ կրթության ոլորտին վերաբերող նորմատիվ իրավական ակտեր
- ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի հրամաններ և այլն:

Դպրոցի գործունեությունը պետք է հենվի ժողովրդավարության և մարդասիրության սկզբունքների վրա: Դպրոցում անհրաժեշտ է արմատապես բարելավել ծնողական և աշակերտական խորհուրդների դերը և նրանց ընդգրկել ուսման կարևորագույն գործառույթներում: Առաջին հերթին պետք է հասնել այնպիսի արդյունքի, որ ծնողն ինքը շահագրգռված լինի դպրոցից որակյալ կրթություն պահանջելու և այդ ուղղությամբ դպրոցին աջակցելու հարցում:

Անհրաժեշտ է միջոցներ ձեռնարկել խթանելու դպրոցի կառավարման

խորհրդի գործունեությունը հետևյալ ուղղություններով.

- դպրոցում լրացուցիչ ծրագրերի իրականացում, դպրոցի արդյունավետ գործունեության կազմակերպման վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում,
- կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնին դպրոցի զարգացման վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում,
- դպրոցական շենքի վերանորոգման վերաբերյալ պետական լիազորված մարմիններին առաջարկությունների ներկայացում:

Ծնողական խորհրդի գործունեությունը խթանող միջոցառումներ՝

- արտադպրոցական և արտադասարանական դաստիարակչական աշխատանքներին մասնակցություն.
- ծնողական և աշակերտական խորհուրդների և դպրոցի կառավարման ու մանկավարժական խորհուրդների հետ կապի ամրապնդում.
- երեխայի իրավունքների պաշտպանություն դպրոցում,
- դպրոցի ծնողազուրկ, հաշմանդամ, նյութապես անապահով, ծնողական խնամքից զրկված, հաշմանդամ ծնող ունեցող, միայնակ մոր խնամքի տակ գտնվող սովորողների վերաբերյալ տվյալների պարբերական ճշտում.
- Սովորողների՝ ուսումնական պարապմունքներից բացակայությունների նկատմամբ հսկողություն.
- սովորողների սոցիալական պայմանների բարելավման գործում պետական և համայնքային մարմինների, բարերարների ներգրավում:

Աշակերտական կոլեկտիվի դերի բարձրացում՝ աշակերտական ինքնավարության միջոցով նրան տալով լիազորություններ՝

- հնարավորություն տալ աշակերտներին ինքնադրսևորվելու և սեփական կարծիքն ազատ արտահայտելու,
- ամրապնդել սովորող-ուսուցիչ, սովորող-ծնող, սովորող-համայնք հարաբերությունները,

- աշակերտական ինքնավարության լծակներն ուղղել սովորողների կրթությունը, ինքնակրթությունը, նրանց համակողմանի զարգացումը բարելավելուն:

Դպրոցում սահմանվելու են դաստիարակչական աշխատանքի ընդհանուր նպատակները.

1) դպրոցում սովորողների և ուսուցիչների կենսագործունեության համար բարենպաստ պայմանների ստեղծում,
2) միջանձնային հարաբերությունների, հանդուրժողականության ձևավորում,
3) բնության, հասարակության, մարդու մասին աշակերտի գիտական գիտելիքների ամբողջական համակարգի ձևավորում,
4) սովորողների ճանաչողական ակտիվության զարգացում,
5) բարեխիղճ և համարժեք կերպով շրջապատում տեղի ունեցող երևույթներին արձագանքելու, սոցիալ-մշակութային ներկա պայմաններում կողմնորոշվելու կարողության ձևավորում,
6) քաղաքացիական ինքնագիտակցության ձևավորում,
7) արժեքային համակարգի, համամարդկային արժեքների, լեզվի, մշակույթի և ազգային ավանդույթների նկատմամբ հարգանքի, պատմական հիշողության ձևավորում,
8) ստեղծագործական ունակությունների զարգացում,
9) շրջապատում գեղեցիկը տեսնելու, գնահատելու կարողության զարգացում,
10) ինքնաճանաչման, ինքնազարգացման, ինքնաիրագործման և ինքնահաստատման ներքին պահանջի ձևավորում,
11) աշակերտական ինքնավարության կատարելագործում,
12) ծնողական համայնքի դերի բարձրացում:

9.Վերահսկողություն

«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին կետի 9-րդ ենթակետի համաձայն դպրոցի զարգացման ծրագրի կատարման վերահսկումը դպրոցի խորհրդի օրենսդրական պարտականությունն է իսկ զարգացման ծրագրով

նախատեսված միջոցառումների իրականացումը լինելու է իմ ամենօրյա աշխատանքային պարտականությունը, որն իր մեջ ներառելու է.

- ծրագրի իրականացման ուղղությամբ կատարված աշխատանքների վերլուծություն, վերլուծության արդյունքում միջոցառումների վերանայում, այդ ուղղությամբ կառավարման և խորհրդակցական մարմինների նիստերում առաջարկությունների քննարկում,
- ուսուցիչների և սովորողների գործունեության շարունակական թեմատիկ, ընթացիկ, անհատական և կանխարգելիչ վերահսկողության իրականացում,
- ծրագրի իրականացման արդյունքների տարեկան ամփոփում և ներկայացում դպրոցի կառավարման և մանկավարժական խորհուրդներին:

10.վերջաբան

Մեծապես կարևորելով տնօրենի պատասխանատվության աստիճանը, ընտրվելու դեպքում առաջնորդվելու եմ դպրոցի ղեկավարման ժողովրդավարական սկզբունքով և բարձրացնելու եմ կառավարման արդյունավետությունը:

Խորապես համոզված եմ, որ տնօրենը ժամանակակից ուսումնական հաստատությունում ուսուցիչների ղեկավարն է, թիմի առաջնորդը, միևնույն ժամանակ աշակերտների ու ծնողների գործընկերը, ուստի իմ կողմից ներկայացվող զարգացման ծրագիրն իրագործելու և Ձեր վստահությունը ստանալու նպատակով անհրաժեշտ եմ համարում եզրափակիչ մասում մեկ անգամ ևս նշել, որ իրականացնելու եմ՝

Դպրոցի կառավարման և խորհրդակցական մարմինների անդամների ու նրանց ներկայացնող մարմինների հետ հաճախակի հանդիպումների կազմակերպում և դպրոցի զարգացման ծրագրի իրագործման վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացում: Շահագրգիռ քննարկումների կազմակերպում.

խորհրդակցական մարմինների անդամների ու նրանց ներկայացնող մարմինների հմտությունների և կարողությունների զարգացման ապահովում: Օրենսդրությամբ իրենց վերապահված իրավունքների և պարտականությունների մասին, ինչպես նաև կրթությունը կանոնակարգող այլ իրավական ակտերի վերաբերյալ իրազեկության ապահովում.

- Մեկ նպատակին ձգտող միասնական թիմի ստեղծում.
- Դպրոցի զարգացման ծրագիրն իրագործելու նպատակով օժանդակող խմբի ստեղծում (նեգրավելով խորհրդի և խոհրդակցական

մարմինների
- ներկայացուցիչներին).
- Համապատասխան աշխատանքների կատարման վերաբերյալ
- հաշվետվությունների ընդունում և դրանց քննարկմանը շահագրգիռ անձանց ու կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասնակցության ապահովում:

Որպես վերջաբան՝

Վերը նշված նպատակների իրականացման համար ցանկալի կլինի, որ բոլորս հիշենք Պյութագորասի հետյյալ խոսքերը. «Առավոտյան արթնանալով՝ հարցրու «Ես ի՞նչ պետք է անեմ»: Երեկոյան՝ նախքան քնելը՝ «Ես ի՞նչ եմ արել»:

ՑԱՆԿ

Դպրոցի զարգացման ծրագիրը կազմելու համար օգտագործված գրականության և իրավական ակտերի

ՀՀ	Օգտագործված գրականության կամ իրավական ակտի անվանումը	Հեղինակը	Հրատարակման կամ ընդունման տարեթիվը N
1	Դպրոցի ղեկավարում և կառավարում	Ս. Խրիմյան և ուրիշներ	Երևան-2003
2	«Դաստիարակչական աշխատանքը դպրոցում» /Ձեռնարկ դաստիարակության գծով փոխտնօրենների և դասղեկների համար/	ՀՀ ԿԳՆ կրութոյան ազգային ինստիտուտ	Երևան-2007
3	«Դասղեկ» /նոր մոտեցումներ դաստիարակչական աշխատանքներում/ մեթոդական ձեռնարկ	Ռուզաննա Մուրադյան	Երևան-2007
4	Մանկավարժության միջօրեականներում	Բ. Թ. Վարդանյան	Հեղինակային հրատարակչություն-2007
5	«Դաստիարակչական աշխատանքը դպրոցում: Մասնագիտական կողմնորոշման խնդիրներ»	ՀՀ ԿԳՆ կրթության ազգային ինտիտուտ /խումբ՝ Մ. Դավթյան և ուրիշներ/	Երևան-2010
6	Դպրոցի զարգացման ծրագիրը	Ռ. Մուրադյան և ուրիշներ	Երևան-2014
7	«Կրթության մասին»	ՀՀ օրենք	14.04.1999թ., ՀՕ297
8	«Հանրակրթության մասին»	ՀՀ օրենք	10.07.2009թ., ՀՕ 160-Ն

9	«Օրինակելի կանոնադրության «Հայաստանի Հանրապետության պետական հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության»	ՀՀ կառավարության որոշում	26.12.2002թ., N2179-Ն, N 3 հավելված
10	«Պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատության տնօրենի ընտրության /նշանակման/ կարգը հաստատելու մասին»	ՀՀ կառավարության որոշում	04.03.2010թ., N319-Ն
11	«Հանրակրթության պետական չափորոշչի ձևավորման և հաստատման կարգը և հանրակրթության պետական չափորոշիչը ... մասին»	ՀՀ կառավարության որոշում	08.04.2040թ., N439-Ն
12	«Հանրակրթության ուսումնական հաստատության գործունեության ներքին և արտաքին գնահատման չափորոշիչները և իրականացման կարգը հաստատելու մասին»	ՀՀ կառավարության որոշում	03.092010թ., N1334-Ն
13	«Հայաստանի Հանրապետության ընդհանուր ծրագրեր իրականացնող հանրակրթական ուսումնական հաստատության մանկավարժական աշխատողների պաշտոնների անվանացանկը և նկարագրերը հաստատելու մասին»	ՀՀ կառավարության որոշում	14.10.2010թ., N1391-Ն
14	«Կարգ Հայաստանի Հանրապետության «Պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կոլեգիալ կառավարման մարմնի՝ խորհրդի ձևավորման»	ՀՀ ԿԳ նախարարի հրաման	18.03.2010թ., N113-Ն

15	«Օրինակելի կանոնադրություն «Հայաստանի հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատության» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության աշակերտական խորհրդի»	ՀՀ ԿԳՆ նախարարի հրաման	17.05.2011թ., N571-Ն
16	«Կարգ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տարեկան բյուջեի պլանավորման և բյուջեի տարեկան ծախսերի հաշվետվության»	ՀՀ ԿԳՆ նախարարի հրաման	30.03.2015թ. N205Ա/Ք
17	«Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգ»	ՀՀ ԿԳՆ նախարարի հրաման	13.04.2017թ. N370-Ն
18	«Հայաստանի Հանրապետության կրթության զարգացման 2015-2016 թվականների պետական ծրագիրը հաստատելու մասին»	ՀՀ օրենքի նախագիծ	